

አማራን ለጥቃት ከዳረጉ መሠረታዊ ችግሮች ጥቂቶቹ

ይነጋል በላቸው

ይህችን አጭር ማስታወሻ ካነበቡ በኋላ በምጠቁመው የድረ ገጽ አድራሻ ገብተው ዘመድኩን በቀለ የጻፈውን እጅግ ጠቃሚ መረጃ በአትኩሮት እንዲመለከቱ በትኩረት አጋብዛለሁ። (<https://welkait.com/?p=19074>)

ዓለምን ከጥንት ጀምሮ እየዘወራትና ወደሞቷ እያዳፋት ያለው የሜራ ፖለቲካና የመሠሪያዎች ሸርና ተንኮል መሆኑ ግልጽ ነው። በግሌ ይህን ዓይነቱን ሜሪኝነት አጠላለሁ። በዚያም ምክንያት ወደ ፖለቲካው መድረክ መቅረብን አልወደውም። በዚህ መልክ የምንጨረጨረው ግን ያለ ሀገር መኖር የማይቻል በመሆኑና አንድ አንኳን አንባቢ ባገኝ የሚሰማኝን ለማስተላለፍ ነው - ቢያንስ እንደጣሊያኑ ሊቀ ጳጳስ ላለመሆን፤ ኢጣሊያ ሀገራችንን በወረረችበት ወቅት የነበሩት ሊቀ ጳጳስ በአንድ ታዛቢ እንደተተኙት “ዝም ማለት በሚገባቸው ወቅት ተናገሩ፤ መናገር በሚገባቸው ጊዜ ደግሞ ዝም አሉ”። ግፍና በደል በምድራችን ናኝቶ ሕዝብ እያለቀሰ ዝም ማለት ስህተት ነው፤ ሌላ ማድረግ ባይቻል ስለሚፈጸሙ ግፍና በደሎች መጮህ ይገባል። ሰሚ ካለ አሰዬው - ከሌለም ለድባሯ።

በመሠረቱ የፖለቲካ ሰው ለመሆን መዋሸት ያስፈልጋል። ፖለቲካ መስሎ ማደርን፤ መቅጠፍጠፍን፤ ሃቅን ሸምጥጦ መካድን፤ አሸክርነትን፤ ተለማማጭነትን፤ እግር አስኪተክሎ ድረስ አድር ባይነትንና መላላለስን፤ እንዳስፈለገንቱ ለሕዝብ የወገኑ መምሰልንና እንዲያ ሲል ደግሞ ሕዝብን መካድን ያካትታል። ይሁንም ጴጥሮስንም መሆን፤ እንደየሁኔታዎች አስገዳጅነት ሰይጣንንም አግዘርንም ሆኖ መተወን፤ መስቀል ከሰላጤ ግራና ቀኝ መታጠቅ... ፖለቲካው አጥብቆ ይፈልገዋል። ይህን የፖለቲካ ተፈጥሮ በተለይ በአሁኑ ፍጥገታዊ ተለዋዋጭ የሀገራችን ሁኔታ በግልጽ እያየነው ነው - ለዚያውም በከፍተኛ አግራሞት። በፖለቲካ የ“ኩኑ ከማሆሙ” ሰው መሆን የግዴታ ያህል ነው። ፈረንጆች When in Rome, do as Romans do. ይላሉ። ብዙዎች ግን ይህ ዓይነቱ አስሰታዊ ጠባይ አይሆንልም። ስለሆነም እውነቱን ተናግረን በመሸብን ማደርን፤ መቸገርና መራብ መጠማትም ካለብን ያን በፀጋ ተቀብለን በሰላም መኖርን እንመርጣለን። እንጂ ሀገር እንዲህ የሚረኞችና የሸፍጠኞች መጫወቻ ስትሆን ዕድሉን ቢያገኙ እናት ምድራቸውን ከአደጋ ሊታደጉ የሚችሉ የየዘርፉ ባለሙያዎች ጠፋተው አይደሉም።

“አማራው አሁን ለሚገኝበት አጣብቂኝ የበቃው ለምንድን ነው? <የተደገመበት> አፍዝ አደንግዝ ምን ይሆን? ከዚህ አዙሪትስ እንዴት ሊወጣ ይችላል?” ተብሎ ቢጠየቅ በበኩሌ የሚከተሉትን አስተያየቶች አሰነዘራለሁ። የምታውቁትን ለማስታወስ ያህል እንጂ አዲስ ግኝት አይደሉም።

1. የአማራ ሥነ ልቦና በኢትዮጵያዊነት የተቃኘ እንጂ በዘርና በዘውገኝነት ዘመን አመጣሽ ወረረሽኞች የተበከለ አይደለም። በዚህም ምክንያት ላለፉት 30 እና 40 ዓመታት ይህን ሕዝብ ጎጠኛ ለማድረግ በቀጥታም ሆነ በተዛዋሪ መንገድ ዘመቻ ቢካሄድበትም ከሞላ ጎደል ከሸፏል። ክሸፈቱ ግን ሁለት ተቃራኒ ጎኖች አሉት። አንደኛው አማራን ጎድቶታል። ሁለተኛው ጠቅሞታል። የጎዳው - በአንድነት ተሰባስቦ የዘር ግንዱን በጥቂቶች ሳይቀር ከመጠቃት ሊያድነው አለማድረጉ ነው። እንደዐይጥ በተገኘበት ከመጨፈጨፍና በመንግሥት በጀት ታግዞ በህክምና ሽፋን ከተካሄደ የዘር ማምከን ዘመቻ አላዳነውም። የጠቀመው - በመከራ ውስጥ ሆኖም ኢትዮጵያዊነቱን እንዳይክድ ማድረጉ ነው። ይህም ለመጨዋ ኢትዮጵያ ትልቅ ተስፋ ነው - አማራው ለኢትዮጵያ ዳግም ትንሣኤ እንደ አርሾ ሆኖ ሊያገለግል መቻሉ ፍንጩ እየታዩ ነው። እንደ ሌሎች ብዙ ዘውጎች በሲሞን በማንኪያ ሲቀዘቅዝ በእጅ አማራው አለመጥማተሩና ወደ እንሰሳነት አለመውረዱ ለአዲሲቷ ኢትዮጵያ የከፈለው መስዋዕትነት ነው - ይህም ያስመሰግናል።
2. አማርኛ ቋንቋ የመለዋ ኢትዮጵያ የሥራና የመግባቢያ ቋንቋ መሆኑ አማራውን ክፋኛ ጎድቶታል። አርሱን መሰለውና የተኩላ ልብስ ደርበው አርሱን “ሆነው” ላለፉት በርካታ ዓመታትና አሁንም ድረስ አማራው ሳይወክላቸው በጠላቶቹና በአጥፊዎቹ አማካይነት በኩራዝ እየተፈለጉ አማርኛንና የአማራን ባህልና ወግ የሚያውቁ መሠሪያዎች ከየገዳ ተመርጠው አማራውን እንዲያስተዳድሩ መደረጉ አማራን ክፋኛ ጎድቶታል። በመልክም፣ በቋንቋም፣ በባህልም፣ በአነጋገር ለሕይወት አንተን የሚመስልን ግን አንተን ያልሆነንና አንተን ለመጉዳት በሥውር የተተከለብህን ጠላት መለየት ከባድ በመሆኑ ይህ አካሄድ አማራን እንደኢድስ ቫይረስ ክፋኛ አጥቅቶታል። አማራ ፈረንሣይ ነው፤ ወያኔ-ትግራ እንግሊዝ ነው። እንግሊዝና ፈረንሳይ ደግሞ ለዩቅል ናቸው። በስሙ ብአዴንን የመሰሉ የጠላት ድርጅቶች አሸክሮችና ጉዳይ አስፈጻሚዎች ተፈጥረው አማራን ያስጨፈጨፉት በዚህ የሜሪኞች ደባ ነው። አማራ በልማት መራመዱ ይቅርቡትና በድህነት እንኳን እንዳይኖር ከቀየውም ከሌሎች አካባቢዎችም እንዲሳደድ አድርገውታል - ያላዘናል። አሁን ከአግዘሩ ከሚጠበቀው የድኅነት ዘመን ውጪ በስዎች ተስፋ የማንጥልበት ግልጽ ወቅት ላይ እንገኛለን። “ቂጣም ከሆነ ይጠፋል፤ ሽልም ከሆነ ይገፋል” እንዲሉ አሁን ላይ ያልተገለጠ የተሸፈነ

እውነት የለም። ማወቅ ያለመፈለግ ካልሆነ በቀር። ይህ ደግሞ ዐውቆ የተኛን እንደመቀስቀስ ነው። አንድ ሰው ደግሞ በተለያዩ ምክንያቶች ዐውቆ የተኛ የመምሰል መብቱ የተጠበቀ ነው።

3. ባለፉት 30 እና 40 ዓመታት አማራው በትምህርት እንዲቀጭጭ መደረጉ ሌላው የአማራው ልማትና ዕድገት ፀር ነው። በትምህርት የወደቀ ማሳበረሰብ በሁሉም ይወድቃል። ከትምህርቱም ባለፈ በልማትም የተበደለ ነው። አማራ ሆነህ ራሱ ከትግራይ ውጪ ኢንዱስትሪና ፋብሪካ የማታቋቋምበት በምፀት እያሳየው የሚያስለቅስህ ዘመን ነበር። ደሴ አካባቢ ሊሠራ የነበረው ቴርሼሪ ሆስፒታል አንኳን - ለምሳሌ - ተሰነካክሎ የቀረው ሕወሐት “በአማራው መሬት ይህን መሰል ልማት የሚሠራው እኔ ሞቼ ሰቀበር ብቻ ነው” በሚለው ፀረ-አማራነት አቋሙ መሆኑ ግልጽ ነው። ስለዚህ ማይምነትና በላይ ላይ ሳይወድ በግዳ አማርኛን እየተናገሩ የተሾሙበት “ሌሎች” ጊንጦች የአማራን ጣዕረ-ሞት አባብሰውታል። ግን አይዟችሁ ይነሣል፤ ሲነሳ ደግሞ በልዩ ክብርና ሞገስ ነው - እመ አምላክን ነው የምለችሁ። የዚህ ትምክህቱ መነሻ ደግሞ ምድራዊ ሳይሆን ሰማያዊ ነው - አንተ ስትፈልግ “ይህ ሰው ዐብደል” ወይም “በቁም እየቃዠ ነው” ልትል ትችላለህ - እኔ የማየውን ባለማየትህ ባዝንም ስለኔ ባለህ ማንኛውም ዓይነት ግምትና አስተያየት አልከፋም። “ምድር ክብ እንጂ ጠፍጣፋ አይደለችም” ብሎ የተናገረ እንደነው “ዕብድ”ም በድንጋይ ተቀጥቅጦ ሞቷልና የነው ቀላል ነው።
4. አማራው ለራሱ ወገን አይሆንም። ምቀኝነት ይበዛዋል። በአማራው መሬት ለምሳሌ አማራ በሁበትም ሆነ በሥልጣን ከሚያድግ ይልቅ የሌላ ነገድ አባል ቢያድግ መሰናክሎች ይቀላቀላሉ። አወቅሁሽ ናቅሁሽ ይበዛል። መናናቅ ይበዛል። አንድ ሰው ሲያልፍለት “እሰይ! ወፌ ቆመች” ከማለትና ከመደገፍ ይልቅ በምቀኝነት በየደብተራውና ቃልቻው ቤት በመሄድ ያንን ሰው በድግምትና በአንደርብ ማሰነካክል ይበልጥ ይዘወተራል። ይህ ችግር ቀላል አይደለም። የምለውን ለማረጋገጥ ጠበሎችንና የባህል መድኃኒት ቤቶችን ደጅ መጎብኘት ይቻላል። ይህም ከዕውቀት የመቆራረጥ ውጤት ነው። መስተካከል አለበት - ዛሬውኑ። መሸፋፈን ይቅር።

ብዙ መናገር ይቻላል። ወደ መፍትሔው እንምጣ። አሁን ምን ይደረግ? ከችግሮቹ መፍትሔውን መገመት ቢቻልም ትንሽ ልበል። ሥራ ከፈታሁ አይቀር ...

1. አማራ ዘረኛ አለመሆኑ ጥሩ ነው፤ በጊዜያዊ ወረርሽኝ የዘላለም ባሕርይን አለመለወጥ ደግ ነው። በዚሁ መቀጠሉም ለአማራ ሰፊ ሕዝብ ይጠቅመዋል። ነገር ግን በተወሰነ ደረጃ ራሱን ሊያውቅ ይገባል። ኢትዮጵያዊነቱን ይዞ ወገኖቹን ከሚደርስባቸው እንግልትና ስቃይ ሊታደግ ካልቻለ ይህ በኢትዮጵያ መሬት በሕዝብ ብዛት ከአንደኛነት እስከ ሁለተኛነት ቦታ የሚወስድ ሕዝብ እንደቀላል ተበታትኖ መቅረቱ ነው። “ባለቤቱን ካልናቁ አጥሩን አይነቀንቁ” እንዲሉ ለምሳሌ የኅልመኞቹ ሰሞነኛ ድርጊት መነሻው የአዲፓ ተብዬው መመረዝና ካብ አይገባ ድንጋይነት እንጂ አንድም አማራ ዝምቡን እሽ ሊለው የሚገባ ግፊኛ በተለይ በአሁኑ ወቅት ሊኖር ባልተገባ - “ፍየል ከመድረሷ. .” ዓይነት ነው የሆነብኝ፤ እስካሁን ለምነው ያልቻልኩት መራር እውነት። እንደመቀ መኮንን ከመስመጥ ያዳኑት ዋናተኛ ከድንጋጤው አገገሞ ገና አንድ ዓመት እንኳን ሥልጣን ላይ ሳይቆይ ይህን መሳይ ቀሽም ድራማ እንዲመደረክ መፍቀዱ በአንድ በኩል ጥሩ ሆኖ በሌላ በኩል ግን የበሉበትን ወጪት መስበርን በግልጽ የሚጠቁም ወራዳ ተግባር ነው - ከኢትዮጵያዊ ጨዋት በእጅጉ ያፈነገጠ ነውረኝነት። “ጥሩ ነው” ያልኩት ቀንድ የሚነክስ ጅብ ሥጋ የማግኘት ዕድሉ ጠባብ መሆኑን ከመረዳት አኳያ እንጂ የ12 ሺህ አባወራ ቤት መፍረሱ አስደሰቶኝ ሊሆን እንደማይችል ሊታወቅልኝ ይገባል። ስለሆነም ከሌሎች በመማር አማራ ራሱን ይፈልግ። እንደባህሉ “ሞረሽ! ሞረሽ!” ይባላል። በሞረሽ እየተጠራራ ለአማራ ባለቸው ጠላትነት ብቻ ለሥልት ሲሉ የተፋቀሩ የሚመስሉት ጠላቶቹ ከደገሱለት የዕልቂትና የውድመት ድግስ ራሱን ይታደግ። ለነገሩ “ሰለት ድግሱን ደባ ራሱን” ይባላልና ሁሉም የየሥራውን አያጣም - በጊዜው። ያው መቼም በፋሲካ የገባችን ገረድ አኳኋን ስለምታውቁ ... ምን ይባላል እንግዲህ።
2. የአማራ ድርጅቶች በአማራ ድርጅትነት መታማታቸው ካልቀረ አማራ ባልሆኑ ሰዎች ድርጅቶቻቸውንና የቆሙለትን ዓለማ ማስመታት የለባቸውም። አማራው እየተጎዳ ያለው ከጅብ በማያስጥሉ የአህያ ባል አስተኔዎች በመሆኑ ጥንቃቄ ይደረግ። አዲፓ መጋጃ እንደሆነ መቅረት የለበትም። ነፍስ ይወቅ። በወያኔና በሌሎችም የተዘረበትን አፍዝ አደንግዝ መጠጣጠስ የሚችለው የተሰገሰጉበትን ጎታኞችና ሰላዮች መንጥሮ ሲያሰወጣ ነው። በዚህ መልክ እንቅፋቶቹን ጠራርጎ ካለሰወገደና ለአማራው በትክክል ካልቆመ ሕዝቡ እምነት እንዳጣበት ይቀጥላል። በአዲፓ ውስጥ የመሸጉ የማንኛውም (ሌላ) ድርጅት የውስጥ አርበኞችን ዛሬ ነገ ሳይል ፈልፍሎ ያውጣ። ቅቤ አንጎች አስመሳዮችን ይለይ። ደግሞም በሰሞኑና በፈጠራ ታሪኮች አይታለል - ወያኔ “ፍትዊ”ን “አገሩ አበረ” ማለት አያቅታትም - “ግደይ”ን “ዋቅቶላ” ብላ ጊምቤ እንደለከችው ሁሉ። አዲፓ ከሠርጎ ገቦች ጋር እየሠራ የአማራ ይቅርና የድርጅቱ ጎልውና ራሱ አጠያያቂ ነው። ይህን ያህል ግዙፍ ሕዝብ የሚወክል ድርጅት አሸክርና ገረድ ሆኖ የሚገኘው በድርጅቱ መቦርቦርና በጠላት እንደራሴዎች ነውና ይህ ጉዳይ በይደር የሚቆይ አይደለም። ሽረኞችና ሆዳሞች በሃቀኛ የአማራ ልጆች መተካት አለባቸው።

ለምሳሌ አለምነው መኮንን ያለበት ድርጅት የአማራ ድርጅት ነው ቢሉኝ መቀበል ይቸግረኛል። ባጭሩ አማራን አታዋርዱት። በቁመቱ ልክ የተሰፋችሁ ካባዎች ለመሆን ገና ብዙ ይቀራችኋል። ሥነ ልቦናችሁን ለመለወጥ በጸሎትም በንባብም መታገል ነው። እርግጥ ነው - ወያኔ አማራን ስትጨወትበት የምትሾማቸው ሰዎች በአብዛኛው ከዕውቀትና ከትምህርት የተቆረረጡትንና ዘገምተኝነት የሚያጠቃቸውን የአእምሮ ህመምተኞችን ሳይቀር ነው። ነቃ ያለ ከሆነማ ነገር ሊያመጡ ነዋ! በታሪክ የተመዘገበ ብዙ ጉድ አለ - ብዙዎች አወራርደው የማይጨርሱት።

3. አዲፓ በማዕከላዊው መንግሥት ያለውን ውክልና ያረጋገጣል። አሁን እየታዩ ያለው አማራን ከየቦታው የማፈናቀል ሂደት በአስቸኳይ እንዲቆም ማድረግ ካልተቻለ ነገ ለሚፈጠረው ሀገራዊ ትርምስ ዋናው ተጠያቂ ቀን ሰጠን የሚሉት ልቦ-ቢሶች ብቻ ሳይሆኑ አማራን እወክላለሁ የሚለው ድርጅት ነው። ነገ የራሱን ሰዎችና የራሱን ታሪካዊ ፍርድ ይዞ መምጣቱ አይቀርም። ይህች ሀገር ጠፍታ አትጠፋም። ልደትን የፈጠረ ሞትንም ፈጥሯልና አንዝናጋ።

ከእምነት አባቱ አንድ ማለፊያ አነጋገርን ልዋስ - እውነት እውነት እላችኋለሁ - አማራን አሳምራ አውቀዋለሁ - ጉራዮን ልጩምርበትና ከመወለዱም በፊት አማራን ጠንቅቄ አውቀዋለሁ። የያዘ ይዘት እንጂ እንኳን ለራሱ ለሰውም የሚተርፍ አቅም አለው። በላይ ዘለቀን አሰብ። የትናንቱን የሸንኮራውን ጀግና አስማረን አስታውሰ። (የጎጃሙን?) ሰንደውን አስታውሰ። ኮሎኔል ደመቀ ዘውዴን አስታውሰ። አንድ ጀግናው ብቻ ብዙ ታሪክ የሚሠራ ሕዝብ ነው። ያስቸገረው ከፍ ሲል የገለጥኩት የሠርጎ ገቦች ደንቃራና የጠላት ተንኮል ነው - ዓለማቀፋ የኢሉሚናቲዎች ድብቅ ሤራ ጭምር።

በመሠረቱ ሁሉም ሕዝብ ጀግና ነው - ፀጉር አትሰንጥቁብኝ። የሕዝብ ፈሪ የለም። ይሁንና በመከራና በቸግር መሀል ብዙ የተጓዘ፣ በገልቱና ዕንቅላፍም ልጆቹና በነባራዊ ሁኔታዎች ጥመት የተነሣ ብዙ ተስፋ የቆረጠ ሕዝብ ይበልጥ ጀግና ቢሆን ከሚያሳልፈው ተሞክሮ አንጻር አይፈረድበትም። እስራኤሎች እንዲሁ አሳት የሆኑትና በ18 ሚሊዮን አጠቃላይ የሕዝብ ቁጥር ዓለምን በሁሉም ረገድ የተቆጣጠሩት መገፋትና መበደል ሳብረታቸውን ስለጸናው ነው - ምን ሩቅ አስኬደኝ በቅርብ ትግራይ ክፍለ ሀገር እያለችኝ...። ስለዚህ ነገሩ የሎሚ ተራ ተራ ጉዳይ እንጂ የጀግንነት ብቻም አይደለም - ከመንፈስና ከውዝፍ ዕዳ ክፍያ ጋር የሚያያዙ ብዙ ምሥጢሮችም አሉበት። እናም ሤረኞችም ሆናችሁ ጊዜያችን ነው ባዮች እያስተዋለችሁ ብትጓዙ ትንቢትን ሙሉ በሙሉ ማስቀረት ባይቻልም የመስዋዕትነትን መጠን መቀነስ ይቻላልና በጊዜያዊ ድል እየፈነደቃችሁ መጠጊያና መሸሻ የሌለውን ሕዝብ ከማስለቀስ ተቆጠቡ። ለዚህ ያልተባረከ ወንበር የበቃችሁት በአማራውም መስዋዕትነት ነውና ብዙ አትነብርሩ። ወንድማዊ ምክሬ ነው - ነገ የለሁም። ዛሬ እያለሁ ስሙኝ።

ዝም ብዬ እንደነበር ዝም አላለሁ። ዕድለኞች ከሆን ... አንገናኝ ይሆናል። ጆሮ ያለው ይሰማ፤ ዕንቅልፋሙም ዕንቅልፋን ይድቃ። ሲሞት ይነቃና ይነሳል። ቻው።

ለማንኛውም አስተያየት yinegal3@gmail.com

11 “በምትገቡበት ማንኛውም ከተማ ወይም መንደር መልእክቱን መስማት የሚገባውን ሰው ፈልጉ፤ እስክትወጡም ድረስ እዚያው ቆዩ።”¹² ወደ ቤትም ስትገቡ ቤተሰቡን ሰለም በሉ።¹³ ቤቱ የሚገባው ሆኖ ከተገኘ ሰለማችሁ ይድረሰው፤ የማይገባው ከሆነ ግን ሰለማችሁ ወደ እናንተ ይመለስ።¹⁴ የሚቀበሉችሁ ወይም ቃላችሁን የሚሰማ ሰው ካጣችሁ ከዚያ ቤት ወይም ከተማ ስትወጡ፣ የአማራችሁን አባራ አራግፉ።¹⁵ እውነት እላችኋለሁ፣ በፍርድ ቀን ከዚያች ከተማ ይልቅ ለሰዶምና ለገሞራ[±] ይቀልላቸዋል። ማቴዎስ 10፣ 11 - 15